

Дмитрий Медведев утвердил временный порядок ввоза в Россию праворульных машин жителями ДФО

Премьер-министр РФ Дмитрий Медведев утвердил временный порядок ввоза на территорию Российской Федерации подержанных праворульных автомобилей жителями Дальневосточного федерального округа для собственных нужд. Документ подписан 21 ноября за номером № 9525п-П9.

По новым временным правилам, жителям ДФО разрешено ввезти по одному такому транспортному средству категории М1 или N1 в год для собственных нужд, не оснащая его системой ЭРА-ГЛОНАСС.

Одновременно глава Правительства поручил ФТС России, МВД России, Минэкономразвития России, Минпромторгу России, Росаккредитации и Росстандарту обеспечить применение этого временного порядка.

Как говорится в порядке, при проведении оценки соответствия ввозимого на основании настоящего Порядка праворульного автомобиля в свидетельство о безопасности конструкции транспортного средства вносятся сведения об отсутствии в автомобиле аппаратуры вызова экстренных оперативных служб ЭРА-ГЛОНАСС, в качестве основания указываются реквизиты настоящего Порядка — его номер и дата.

Напомним, ранее этот вопрос обсуждался на встрече Дмитрия Медведева с заместителем

председателя Правительства — полномочным представителем Президента в Дальневосточном федеральном округе Юрием Трутневым. По словам полпреда, установка кнопок ГЛОНАСС на праворульные автомобили на территории страны осуществляется не заводом-производителем.

«По этой причине эта система не интегрирована в систему безопасности. Это означает, что на удар или опрокидывание автомобиля она не сработает.

Для того чтобы она сработала на удар или опрокидывание, её надо интегрировать в систему стандартных подушек безопасности. И это может сделать только фирма-производитель», — пояснил он и предложил временно приостановить действие технического регламента об установке кнопок ГЛОНАСС на ввозимый праворульный автомобиль с двумя дополнительными условиями: «Первое — это не более одного автомобиля на физическое лицо в год, чтобы это не использовалось для спекуляций. И второе: распространить временный порядок не только на территории Приморья, но и на территории других субъектов Дальневосточного федерального округа».

Временный порядок вступил в силу по истечении пяти дней с момента подписания.

Подробнее с текстом Временного порядка ввоза на территорию Российской Федерации подержанных праворульных автомобилей жителями Дальневосточного федерального округа для собственных нужд № 9525п-П9 можно ознакомиться здесь.

Пресс-служба Главы Республики Саха (Якутия) и Правительства Республики Саха (Якутия).

Улууска — бу күнүргэ

Өрөспүүбүлүкэ, улуус хаһыаттарыгар сурутуу ыытылынна

Николаеваба, кылгас болдьоххо тутууну түмүктээбиттэригэр, улуус дьонун-сэргэтин аатыттан махтанна. «Нэһилиэнньэ эрэһэр, убаастыыр буолан тутууну ыытыыга бары өттүнэн күүскэ көмөлөстө», — диэтэ. Тутууну тэрийбит, үлэлээбит дьонго наһараадалары туттарда.

А. Г. Егоров нэһилиэк көстүүтэ тулсарыгар кэлинни тутуулар тупсабыдара оруоллаабын бэлиэтээтэ. Аптека тас көстүүтэ, ис өттө олус үчүгэйдик, үлэһиттэр элэхкэйдэрин, хааччыы кутлуурата үрдүгүн эттэ.

Киин баһыла кылаабынай бырааһа А. И. Коркин, улуустаабы попиклиника эндикринолог бырааһа А. Г. Неустроева аптека үлэһиттэринин доруобуйа харыстабылын систиэмэтигэр биригэ үлэһиттэрин, бу тэрилтэ үлэтигэр эми-тому булуурларын, хааччыыларын улуус дьонун доруобуйаларын

АПТЕКА ҮӨРҮҮЛЭЭХ АҢЫЛЛЫТЫГАР

Ахсынньы 7 күнүгэр улууспут киинигэр 23 №-дээх аптека үөрүүлээхтик аһылынна. Доруобуйаны туруктаах онорууга, ыарыһахтар эмтэниилэригэр бу тэрилтэ суолтата олус улахан. Дьон-сэргэ аптека өнөтүнэн, эминэн күннэтэ туһанар.

Чурапчы сройусунугар аптека 1941 сыллаахха аһыллыбыта. Онтон ыла үлэтин тохтоппокко, күн бүгүн 5 филиаллаах үлэһит. Быйыл саас аптека дьизтэ уокка быһдыанан, улуус олохтоохторо улаханник соһуйбуттара, эминэн хааччылыы дьылбата хайдах буоларый дьин дьиксиммиттэрэ. Тэрилтэ тутта атын дьизини булан, үлэтин тохтоппокко үлэлээн, суһаллык ымайбыты ыраастаан, сана дьиз тутуутун сабылзабыттара. Кылгас болдьоххо бүтэрэн, билигин «иповой» дьизбэ килийизиннэри үөрэ-көтө көрсөр.

Аптеканы аһы сизрин-туомун Валерий Герасимов аал-уоту айах тутан, алгыс этэн сабылаата. Сизр быһыытынан, кириэр аанна тардыллыбыт аалай лизинтэни улуус баһылыга Андрей Ноговицын. Чурапчы нэһилиэгин баһылыгын абэһинэһин толороочу Алексей Егоров, аптека сэбиэдиссэй Мария Николаева, туттааччы Петр Толстоухов кырыдылар.

А. Т. Ноговицын эбэрдэ тылыгар аптека үлэһиттэригэр, чуолаан сэбиэдиссэй М.Е.

туруга тутулукаабын бэлиэтээтигэр, үлэлэрэ үчүгэйдик этэн туран, салгыы өссө үрдүк ситиһииннэри баһардылар.

Улуустаабы үөрэх-управлениетын салайааччыта Т. В. Павлова, Маарыкчаан ПО бэрэссэдээтэлэ О. П. Монастырева эбэрдэ тыла эттилэр.

Сэбиэдиссэй М. Е. Николаева аптека тутууга хайдах барбытын билиһиннэрдэ. Үлэһит дьизини-уоту булууга тутта көмөлөспүт О. П. Монастыреваба, тутууну салайбыт «Сагабыл» тутуу тэриятэтин салайааччытыгар П. П. Толстоуховка, улуус, нэһилиэк дьаһалтатыгар махтанан туран «Махтал суругу», наһараадалары туттарда.

П. П. Толстоухов тутууну ыытыыга ханнык да мэйһи, тохтобул тахсыбатабын, барыта табыллан, 3 ый кэрининэн бүтэрииттэрин эттэ. Сүрүн күүс буолбут туттааччылары—Евгений Гороховы, Егор Шамаевы, Николай Афанасьевы бэлиэтээтэ. Аптека кэлэтиибигэр бэйэлэрэ онорбут символическай күлүүстэрин, харысхал бэлиэтин туттарда.

Бырааһынныкка мустубут ыалдьыттар арылаах алаадынан, саламаатынан, кыыннаар кымыһынан күндүлэннилэр.

Алексей СЛЕПЦОВ.

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Ахсынньы 7 күнүгэр «Айылгы» культуура киинигэр «Сана олох» эрдээксииэтэ уонна «Россия Почтата» «Сурутуу күнүн» тэрийдилэр. Олохтоохтор өрөспүүбүлүкэ, улуус хаһыаттарыгар көхтөөхтүк суруйтардылар. 2019 сылга улуус хаһыатын кумаабы барыйаанынан эрэ буолбакка, электроннай почта аадырыһыгар тутатына ааһар буолуохтара.

Сылын аайы ыытыллар хаһыат сурутуутугар быйыл улуустаабы үөрэх управлениета, улуустаабы бибилэтиэкэ, С.К. Макаров аатынан улуустаабы гимназия бибилэтиэкэ кыттыыны ыллылар. «Россия Почтата» тэриятэте оболорго ылыллыт «Инники кэм почтата» дьин уруһуй куюнурунун түмүгүн биллэрдэ. Куюнуруска 70-тан тахса оло кыттыыны ылла. Кыайылаахтар, призердар махтал суругунан, самэй бэлэһинэн наһараадаланылар.

Суруппут дьон тутатына бириистээх соннууга кытынылар. Сүрүн бириини тулпут улуустаабы киин бибилэтиэкэ сүрүннүүр исписалиһа Саргылаана Флегонтова манньк кэспир: «Өрөспүүбүлүкэм, улууһум хаһыаттарыгар сылын аайы көтүлпэккэ суруйтарыбыт. Хаһыаттар интэриһиннэйдэр, биһиэхэ олус чугастар. Сүрүн бириискэ сахалыы иһит ноһуорун ыламмын, олуһун дьин үөрдүм, соһуччу түгэниһэн буолла».

Итиннэ сыһыаран эттэххэ, «Сана олох» хаһыакка сурутуу бу күнүргэ ыытылла турар. Онон түгэни мүччү тулпакка, улууспут хаһыатыгар көхтөөхтүк суруйтарын, сыйбот сонуннары аабын, олоһу кытта тэһиһ хардылаан!

Улуска — бу күнүргэ

Кэсизэхтин баҕарабын

ОҕО-АЙМАХХА АНАЛЛААХ САНА ТУТУУ

Киин бөһүөлэкпитигэр Чурапчыга сыллата сана дьизлэри таһынан, араас атын тутуулар—сквердэр, оҕо оонньуур былаһааккалар, асфальт суоллар, гаастаһын, о. д. а. үлэсэ киллэриллэн туһар, кизгэйдэр.

Ахсынны 7 күнүгэр эбизикэ дьэри сана аптеканы үөрүүлээхтик аһы кэнниттэн, эбизиттэн кизэ Чурапчы нэһилиэгин дьаһалтата "Нидьили" түөлбөсэ "Формирование комфортной городской среды" федеральной бырагырааманан ДВ Энерджи" ХЭТ генеральной дириэктэрэ А. П. Карамзина үлэлэһэн, оҕо-аймах сынньанар былаһааккатын үөрүүлээхтик аста.

Бырааһынныкка "Нидьили" түөлбөтин олохтоохторо, ынырылаах дьон кыттыыны ыллылар. Нэһилиэк баһылыгын эбэһинэһин төлүөһүнү А. Г. Егорев, "Куобалы" түөлбө салайааччыта Ф. С. Седалищева эбэрдэ тылы эгилэр, Махтал суруктары, балэхтери туттардылар. Федора Самсоновна бу түөлбөни уһун кэмэ салайыт, ис сүрэхтэн кыһаллан таһаарылаахтык үлэлээбит К. В. Харитонова аатын бу сана былаһааккага иһэрэргэ хөтөхпүт эһитэ мустубут дьон биһирэбиллэрин ылла.

Алексей СЛЕПЦОВ.

Уорэх - иитии

СИТИИИБИН МИХАИЛ ЕФИМОВ
100 СЫЛЫГАР АНЫЫБЫН

Сэтинны 18-23 күнүгэр Москвага буолбут краеведческой кэмпириэнсийэсэ Бүтүн Россиятаабы оҕолору туризмга уонна кыраайы үөрэтти киинин ынырыгынан, Саха сириттэн соботох баран кыттыыны ылан кэллим. "Байыаннай устуоруйа" сизсийэтигэр "Памятное сооружение "сэргэ" как символ памяти Великой Отечественной войны 1941-1945 гг." дьээн тизмэнэн кытынным.

Чинчийэр үлэһэн "Эдэр кыраайы үөрэтээччилэр" дьээн куруһуокка төрдүс кылаастан дьарыктанан сабалаабытым. Бу куруһуок иһинэн, араас лаабырдарга уонна экспедицияларга сылдырдыт. Ааспыт сайын "Маяк" лаабырга Лидия Петровна Саввина уонна оскуолабыт 2008 сыллаабы выпускнига, устуорук идэлээх, Е. Ярославская аатынан мусуой үлэһитэ Аина

Ивановна Прибылых (Парфенова) салайар сезоннарыгар сылдьан, нэһилиэкпит сирдэринэн былыргы тутуулары, лааматынныктары үөрэппиппит, чинчийиппит. Мин Аба дойдуну сэриитин туһунан интэриэһиргиирим быһыытынан, нэһилиэкпит Толоон алааһыгар турар сэргэ туһунан чинчийбитим уонна дакылааппын суруйбутум. Бу сэргэни 1942 сыллаахха Михаил, Гаврил Ефимовтар сэриигэ баралларыгар туруорбуттар. Кинилэр бэс ыйын 21 күнүгэр атаарыллыбыттар. Убайдара Николай Садын оройуонугар учууталлыы сылдьан, ити ынырыга түбэһэн, икки бырааттарын кытары биһиргэ сэриигэ барбыт. Онон ити сэргэ үс убайды-бырааттыы Ефимовтар дойдупарыттан араасалларыгар туруорбут бэлэһлэрэ буолан, 76-с сылын турар. Күн бүтүн нэһилиэкпитигэр саамай эрдэ оноһуллубут өйдөбүннүк лааматынныгынан буолар. Ефимовтар аймахтан биэс уол — Константин, Алексей, Николай, Михаил, Гаврил Ийэ дойдупарын көмүскээбиттэрэ. Кинилэртэн Костя, Николай төрөөбүт дойдупарыгар төннүбэтэхтэрэ.

Бу тизмэбинэн манньк урдук таһымнаах дьаһалга дипломант буолан, Саха сирин чизин түһэн бизирбэтим. Төрөөбүт дойдуну устуоруйатын кизэн эйгэсэ билиһиннэрбиппинэн, ол үлэм сыаналаммытынан олус үөрдүм. Бу дьарыгым мийгин өссө да кизэн сирдэргэ сирдизэ дьээн эрэнэбин. Үлэм ситиһилээх буоларыгар уһуйбут, үөрэппит оскуолабар, учууталларбар уонна салайааччыбар Лидия Петровнага махтанабын.

Рустам КАРПОВ,

Одьулуун орто оскуолатын 7-с кылааһын үөрэнээччигэ.

БЫРААТТЫ ЧАБЫЛХАЙ
ЫСПАРСЫМЫАННАР

Мин эдьийим Ирина Тихоновна (төрөппүт аҕам Николай Тихонович Бурашев биһиргэ төрөөбүт эдьийэ) дойдутугар Уус Алдан Курбуһах нэһилиэгин Толоон Эбэ учаастагыт биһир кыайылаах-хотуулаах ыанньыксыта этэ. Кини сэрии кэнниттэн көһүүттэн кэлбит Дмитрий Дмитриевич Барашков дьээн Танда-Бахсы уолунуун ыал буолбуттара. Бу кыайыгас-хотугас үлэһит дьон Улахан-Күөлүнэн (Хоту Сылан нэһилиэгэ) Лампыгынан (Кытаанах нэһилиэгэ) Килэнкигэ көһөн кэлэн түптээн олохсуйбуттара. 10 оҕону — 7 уолу, үс кыһы төрөтөн, улаатыннанан, бэйэлэрин холобурдарынан үлэһит бэртэрэ онорон хаалларбыттар. Ону олохтоохтор "Барааскаптар дуо?" дьээн ытыктабыллаах сыһыаннарыттан көрөбүн.

Бу ыстатыйабыр мин Барашковтар биэс уоллара устуордунан, чуолгаан хайыһарынан утумнаахтык дьарыктаммыттарын, оскуоаларын, нэһилиэктерин, улуустарын чизин араас таһымнаах курактэһиллэргэ ситиһилээхтик көмүскээбиттарин туһунан сырдаттыам.

1968 сыллаахха Кытаанаха ССРС устуордун маастарыгар хандьыдаат, өрөспүүбүлүкэ биллиилээх хайыһардыта, Саха АССР үтүөлээх тирэһиһэр Иван Николаевич Попов учууталынан аҕаһан үлэһит кэлбитигэр, Барашковтар 5 уоллара улуу-субуу хайыһар сизсийэтигэр дьарыктанан барбыттар. Сотору оскуола нэһилиэк, оройуон таһымнаах ситиһиллэр кэлэн барбыттар.

1951 сыллаах төрүөх Петя сүүрүүгэ оройуон оҕолоругар 1,5 км, 3 км дистанцияларга 1-кы, 2-с мизэстэ буолталаабыта. 70-с сылларга өрөспүүбүлүкэсэ эдэрдэргэ биатлонга 4-с буолбута. Бэлсипиһэ устуордугар 10 км оҕолорго икитэ чөмпүүөннээбитэ, улахан дьонно 2-с мизэстэ буолбута. Волейболунан, баскетболунан күүсэ дьарыктаммыта. 1969 сыллаахха Кытаанах оскуола баскетболга оройуон чөмпүүөнэ ааты ылбыта, Петя "Бастык кимээччи" аат хаһаайынынан ааттаммыта. Оскуола кэнниттэн Субуруускай аатынан солхуос сүүмэрдэммит хамаандатын састаабыгар киирэн, 1974, 1975 оо. оройуон чөмпүүөнэ буолууларыгар элбэх көрүннэ кыттан, тус кылаатын киллэрсэбитэ. Остуол тенниһигэр өрөспүүбүлүкэсэ биллэр ыспарсымыан Александр Догордунов физкультурта тэрийээччитинэн олордубуна, оройуонга чөмпүүөннээбитэ.

1953 сыллаах төрүөх Дима хайыһарга оройуон хас да төгүллээх чөмпүүөнэ, призера. 1971 сыллаахха "Урожай" устуорт уолсастыбатын курабэр 15 км, 20 км дистанцияларга 1-кы уонна 2-с мизэстэпэри ылбыта. Убайын курдук эмиэ бэлсипиһээх, волейболга, баскетболга ситиһилээхтик кыттыбыта. 1960 сыллаах төрүөх Копя 5-с

кылаастан быраатыныын Васялыын хайыһарынан дьарыктанан барбыттар. Оройуонга 10 км бизэс төгүл 2-с мизэстэни, биһиргэ 3-с, 15 км биһиргэ чөмпүүөн, биһиргэ 2-с мизэстэ буолан, пьедестал үрдүгэр турбута. 1978 сыллаахха өрөспүүбүлүкэсэ юниордарыгар биатлонга 15 км 2-с мизэстэ буолбута. "Урожай" ДСО курабэр сэттэс кыттыбыта. Чурапчы оройуонугар эстафетага 1981, 1982, 1983 сыллардаах кыайылаабыта. 1978 с. 15 км 3-с мизэстэ, 1982 с. 30 км 2-с мизэстэ, "Урожай" ДСО курабэр 1986 с. эстафетага 3-с мизэстэ буолталаабыта. Сүүрүүгэ 1981 с. оройуон сайынны ыспартакыйаадыгар 1,5 км 2-с, 400—3-с, 800-м 3-с, 10 км—2-с мизэстэни ылпаттаабыта. 1982 с. сааскы кросска 1,5 км 1-кы мизэстэ, Покровскайга буолбут Сэбизскай Сойуус Геройа Федор Попов бириһигэр кросска эстафетага чурапчылар 2-с, 1983 с. оройуон сааскы кроһугар 800м чөмпүүөн буолбута. 1989 с. оройуон ыспартакыйаадыгар бэлсипиһээх 10 км дистанцияга 2-с мизэстэни ылбыта. 1982 сылтан ыарыгынан, устуортан туоруурга күһэллэбитэ.

1961 с. төрүөх Вася 1973 с. Дирингэ буолбут оройуон хайыһарга курактэһиитигэр 5 км сүүрэн, 4-с мизэстэ буолан төрөппүттэрин, убайдарын үөрдүбүтэ. 1974 с. Кытаанаха оройуонга 5 км 2-с, 1975 с. Хайахсыкка 5 км чөмпүүөн, 1976 с. Кытаанаха 5 км 1-кы мизэстэ, өрөспүүбүлүкэсэ оҕолорго эстафетага чөмпүүөн, 1977 с. Кытаанаха 10 км 1-кы мизэстэ Пенскэй куоранга буолбут өрөспүүбүлүкэсэ курабэр 10 км чөмпүүөн, 1978 с. Кытаанаха оройуонга 10 км 1-кы мизэстэ, эстафетага 1-кы мизэстэ, өрөспүүбүлүкэсэ оҕолорго 5 км уонна 10 км чөмпүүөннээбитэ. 1979 с. "Урожай" курабэр юниордарга 15 км, 20 км уонна эстафетага 1-кы мизэстэ буолталаабыта. Ити сыл өрөспүүбүлүкэсэ юниордар чөмпүүөннээбиттэригэр 15 км, 20 км—1-кы мизэстэ, Оттон сүүрүүгэ оҕолорго оройуон спартакыйаадыгар 1,5 уонна 5 км бастаталаабыта, 5 км рекорд олохтообута. Өрөспүүбүлүкэсэ юниордарыгар 15 км дистанцияга 2-с мизэстэ, Баскетболга оройуон оҕолоругар 1976 с. чөмпүүөн, 1977 с.—2-с мизэстэ.

1984 с. төрүөх Алеша убайдарыгар көбүдүн, хайыһардыт буола улаалпыта. 1981 с. оройуонга 10 км оҕолорго чөмпүүөннээбитэ, 1983 с. "Урожай" ДСО курабэр 15 км 3-с мизэстэ.

Ити курдук, Барашковтар биэс уолаттара, мин бырааттарым, оҕо-эдэр саастарыгар устуорду өрө тутан, нэһилиэк, оройуон, өрөспүүбүлүкэ таһымнаах курактэһигэр ин-иһи күөһүгэ сылдыбыттар. Урдук ситиһии кэлэрин иһин элбэх көмүс көлөһүннэрин тохлуттара, кыайыы өрөгөйүн билэн, биһир дойдупаахтарын элбэхтэ үөрпүттэрэ, үүнэр эдэр ыччаты үтүө холобурдарынан устуорка угуубуттара.

Семен Сергеевич ОКОЕВ,
ССРС устуордун маастара.

ТИЭРГЭН

Дьиз кэргэннэ аналлаах балаһа

Сага дьыллаабы баба санаалар, үтүө үгэстэр...

Улууспут биэр маанылаах кизин туттар, чөл олохтоох саха үгэстэрин сизрин-туомун өрө туппут Поповтар дьиз кэргэн ийэлэрэ, Арасыйыа суруналыыстарын сойууһун чилиэнэ, РФ уопсай үөрэхтээһинин бочуоттаах үлэһитэ, оҕолорго аналлаах хас да кинигэ ааптара Парасковья Ивановна Попова – Тускулана саха ыала Сага дьыл бырааһынньыгын хайдах бэлэтиирин туһунан матырыйаалын «Тизрэн» балаһа сэргээн аабын.

Сага дьыл – хас биридди саха ыалыгар күүтүүлээх бырааһынньык, ыра санаа ыпсар, кынат санаа көтөр хатыламмат дьикти түгэнэ. Ордук оҕо аймах бу дьиз кэргэн кэрэ бырааһынньыгын күннэтэ күүтэр. Улахан да дьон онтон хаалсыбакка, сыл сага күнүн туох эмэ ситиһиллээх көрсөөрү сүүрэр-көтөр, түбүгүрэр-сүпсүгүрэр, өйүн-санаатын онно түмэр, сонуну тобула сатыыр, дьиз кэргэн үтүө үгэстэрин сөргүтэр.

Саха дьонно-сэргэтэ барахсаттар Сага дьылы үгэххэ үгүс хаһаастаах, сандалытыгар дэлэй астаах-үөллээх, тулатыгар үтүө-мааны ыалдьыттаах уонна үтүмэн үнүгэс сонуннаах көрсөр үтүө үгэстээхтэр. Ама ким умнуой, бу кизин ураты күүһүн, өйү-санааны угуттуур кыа угун уйгулаах сытын-сымарын, анаан-минзэн астаммыт алаады хатыламмат амтанын...

Дьиз кэргэн иитиэхтээбит Сага дьыллаабы үтүө үгэстэрин билэри, сайаҕас санааларын истэри, билэр дьоммор ыалдьыт буолан, ыйыткы билээн ыйыталаастым, ирэ-хоро кэпсэттим.

Мантан аллараа түгү билбиппин-көрбүппүн эһиэхэ анаан арыыйым, кинилэр истин илдьиттэрин эһиэхэ тизрдиим.

Аан бастаан, мин Нам улууһун Нам нэһилиэгэр олорор саха сайдам ыалыгар Ивановтарга ыалдьыттаатым, үгүһү ыйыттым, сананы-сонуну биллим. Дьиз хаһаайына, үлэ бэтэрээнэ, суруналыыс И.И.Иванов санаатын тизрэр.

Ивановтар халын дьиз кэргэттэрэ сага дьылы эрдэттэн бэлэмнэнэн көрсөр үтүө үгэстээхтэр. Кинилэр Сага дьылы, Орхоһоспаны, эргэ сага дьылы бары мустан, олус интэриһинэйдик бэлэтииллэр.

Иннокентий Иннокентьевич быһааран кэпсиринэн, Сага дьыл – кинилэргэ сибэтиэй бырааһынньык. Тоҕо диэтэххэ, ийэтэ Елена Григорьевна үүнэр сыл бастакы күнүгэр төрөөбүт күнэ.

Дьон-сэргэни сэрэхситээри, оҕо аймагы үөрдээри, тизгэннэ уоттаах-күөстээх араас өнөөх гирляндаах сага дьыллаабы харыйа симэниллэр, тулатыгар араас хаар-муус оҕоһуктар туруоруллаллар, чүмэчилээх банаардар харабы үөрдэллэр. Олбуорга сага дьылы тускулуур былакааттар сыһыарыллаллар. Оттон сизн оҕолор Сага дьыллаабы хаһыаты араастаан кизгэтэн таһаараллар. Сага дьыл хаартыската мунуулан, альбомна сылын айы сакарыллар, халыныыр.

Үтүө үгэһи тутуһан, Ивановтарга сага дьыл кизинэ 11 чаастан остуол аһын амсайыттан сабаланаар. Онтон 12 чаас кэнниттэн уруу-аймах, ыкса чугас ыаллар бары мустан, тэлгэххэ баар остуол тула мустан, эбэрдэ эгэлгэтэ, тус бастына этиллэр. Тымныы оҕонньор уонна Хаарчаана эбэрдэтин кэнниттэн, шампанскай тыаһын добуһуоллаан салют үөһэ күөрэйэр, ырыа-тойук кутуллар, уруй-айхал дуорайар. Биэр хатыламмат түгэнинэн, дьиз кэргэнинэн хаартыскага түһүү, ис сүрэхтэн эбэрдэлэһии, сага дьыллаабы ис санааны арыыйы буолар. Сизри ситэрэн, түүн 1 чааска Нам улууһун Сага дьыллаабы салютугар кытталлар. Чугас дьон-сэргэни көрсөн үөрүү

үксүүр, эбэрдэ дэлэйэр, алгыс арыллар.

Ивановтар дьиз кэргэн аҕа баһылыга Иннокентий Иннокентьевич кэлэн иһэр Сага дьылынан Чурапчы улууһун олохтоохторун уруйдуур, эдэр ыччакка олоххо сага хардыылары, үлэ-үөрэххэ ситим ситиһиилэри баҕарар.

Дьоккуускай куорат олохтооҕо, эмчит идэлээх С.Т. Алексеева Сага дьыллаабы ыйыткытын билэри, болдьоһон, Сага дьыл уратытын, уруу-аймах үгэстэрин тустарынан илээхтик ирэ-хоро кэпсэттим.

Алексеевтар дьиз кэргэттэрэ Сага дьылы сылын айы көтүлпэккэ ыталлар. Онно бэлэмнэнэн түбүк – садык үксүүр, сизри ситэрэн, харыйа симэниллэр, уот – күөс холбонуллар. Дьыл бэлэтин тутуһан, дьиз иһэ кизгэтиллэр, сандалыга хоточчу ас-үөл тардыллар, чүмэчи уматыллар. Сага ырысыабынан остуолга хайаан да сонун бүлүүдэ ууруллар. Сага кэлэр кэм билгэтинэн остуол тардыллар, ас амтаннааҕа астаныллар. Сылын айы үгэс быһытынан, шампанскай иһитигэр кэлэр сыллаабы ыраас ыра санаалар суруллан угуллаллар. Маны тэнэ үгэс курдук, сыл бэлэтиэ остуолга ууруллар уонна мааныланар. (12 сыл бэлэтиэ барыта мунуулан, үүнэр сылын үгэххэ кэтээр). Алексеевтар дьиз кэргэттэрэ салгыы Дьоккуускай куорат маанылаах болуоссатыгар Сага дьыллаабы салют ыталларын көрө, оһуохайга кыттыһа бараллар.

Светлана Трофимовна Чурапчы улууһун олохтоохторугар уйгуну-бийаны, үлэни-хамнаһы уонна саамай кылаабынайа, доруобуйаны, ыра уонна баҕа санаалара туолалларыгар баҕарар.

Одьулуун нэһилиэгин олохтооҕо, уһууһун үлэһитэ Е.И.Попова дьиз кэргэнинэн Сага дьылы хайдах көрсөллөрүн билээри ыйыталаастым.

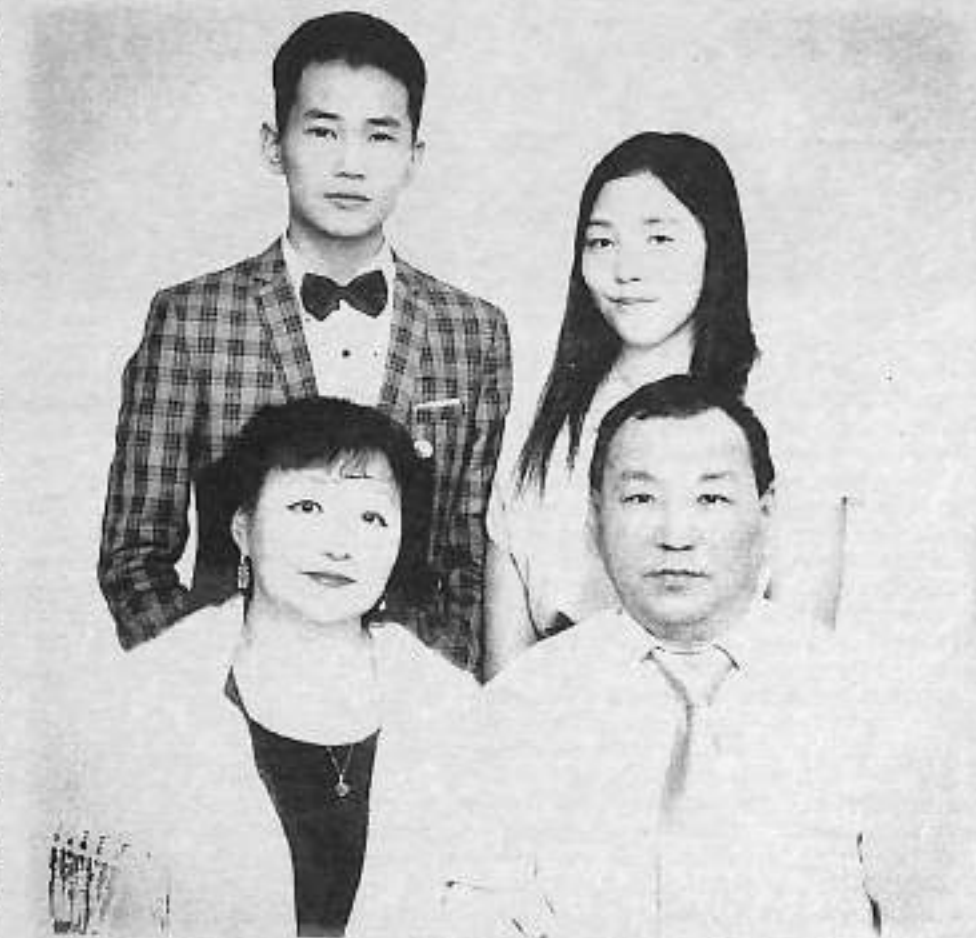
Поповтар дьиз кэргэттэрэ Сага дьылы көрсө уһаайбаларыгар харыйа туруораллар, симииллэр, кизгэтэллэр. Аҕалара Иван Ильич тэлгэххэ сизинизиргэр анаан-минзэн, хаар уонна муус оҕоһуктары онорор. Холобура, Хаарчаананы, Тымныы оҕонньору уо.д.а.

Сага дьылга анаан куораттаабы адьийдэр ас-үөл дэлэгэин кэһи ыттар үтүө үгэстээхтэр. Баай сандалыны өрүс балыгыттан астаммыт ас кизгэтэр, сахалыы ас-үөл сизри ситэрэр.

Бу ыалга Сага дьыл бырааһынньыга ахсынны ый 31 күнүттэн сабаланаар. Тоҕо диэтэххэ, сизн кыыс Алина төрөөбүт күнэ. Онон дьиз кэргэннэ сага дьыл үөрүүлээх түбүгэ эрдэттэн сабаланаар.

Үгэс курдук, дьиз кэргэн мааны ыалдьыттарынан уруулар-аймахтар, ыкса ыаллар буолаллар. Бадаарак бэрсиитэ, аһы-үөлү дэлэйдик тардыы сизэр-бу барыта дьиз кэргэн умнубат быраабылата, тутуһар сизэр-туома. Уруу үтүө үгэһин тутуһан, Поповтар ыалдьыттарын маанылаан, илии тутуурдаан, өтүк харалаан ыталлар.

Елена Иннокентьевна уонна Иван Ильич Поповтар күндү-кэрэ Чурапчыларын бар дьонун кэлэн иһэр саргылаах Сага дьылынан эбэрдэтиллэр. Бу уларыа турар олохтоох орто туруу бараан дойдубутугар баар бары сырдыгы,

үрдүгү, үйэлээби баҕараллар.

Туһаннаах бэйэлээх тус олоххот, тупсабай тусаһабыт тупса-сайда турдун. Тулабытыгар куруутун көр, үөрүү эрэ оргуйа олордун. Бары – баччыын, бүрү-буттүүн кэрэ-кэрэмэс олохтонун, дьонун мааны дьылбаланын. Сага сыл эһиэхэ дьолунан тосхойдун, үөрүүнэн илгийдин. Бары баар саҕалаабыт үлэлэргит ситиһиллээх буоллуннар, — дьиз тускуллулар. Тускуо!

Чурапчы нэһилиэгин олохтооҕо, дьиз хаһаайката, иитээччи идэлээх П.В.Гладкина болдьоспут чааска минигн үөрэ-көтө көрүстэ.

Эдэр ыаллар Сага дьылга эрдэттэн бэлэмнэнэллэр. Оҕолор Тымныы оҕонньорго уонна Хаарчаанага «Баҕа санаа» суругун суруйаллар, туох бадаарагы ыһахтарын баҕаралларын ыйаллар, уруһуйдаан ыталлар. Улахан дьон Сага дьыллаабы остуолларыгар ууруллар сонун астар ырысыагытын суруналлар, аһы-үөлү былаанныылар, симэби-кизгэли бэрийэллэр.

Сага дьыл бырааһынньыгар Гладкиннар, үгэс быһытынан, үгүс ыалдьыты ыныраллар, эрэнэ кэтэһэллэр. Сага дьыл кизинэ Тымныы оҕонньор ыппыт суруга анаан-минзэн доргуччу аабыллар, үчүгэй үөрэхтээх уонна бэрээдэктээх оҕолор Тымныы оҕонньор уонна Хаарчаана кичэйэн бэлэмнээбит бэлэхтэрин тутан үөрэллэр-көтөллөр, оҕолор «Баҕа санаа» суруктара аабыллар, ырыа-тойук дьизэрэйэр. Дьиз кэргэн үгэһин тутуһан, телөпүүнүнэн уонна видеонан ураты эбэрдэһэ Сага дьыллаабы кунжурас түмүгэ түмүллэр, ырыа-тойукка анал бириистэр туттарыллаллар.

Сага дьыл кизинэ оҕолор баҕа санааларын кумааҕыга суруйаллар, түүн 12 чааска уматаллар уонна күлүн утахтарыгар кутан иһэллэр. Оҕолор бастын баҕа санаа уруһуйдарын ылан истиэнэ ыйыыллар 12 чаас кэнниттэн аймаҕалаан ыалларынан сылдыаллар, Сага дьыллаабы нэһилиэк харыйатыгар ыалдьыттылар.

Парасковья Васильевна Сага дьылга Чурапчы улууһун уонна Одьулуун нэһилиэгин

олохтоохторугар үлэ-хамнаска үгүс ситиһиилэри, дьолу-соргуну, олоххо табыллыыны, дьиз кэргэннэ тапсыыны баҕарар.

Кэпсэтинни түмэн, кылгастык биһиги дьиз кэргэн Сага дьыллаабы санааларбытын, үтүө үгэстэрибитин сырдаттахха, дьэ манньык:

— баҕа санааны дьиз кэргэн бары тус-туһунан суруйуу уонна үүнэр сылга Сага дьылы көрсө арыыйы;

— түүн уон икки чаас буолла да, тэлгэххэ тахсан, Сага сылы уруйдаан сага буспут алаадынан Айыылары айах тутуу;

— сага дьыл кэнниттэн боруогу аан бастаан атыллаан кирибит күндү ыалдьыкка өйдөбүннүк бэлэби туттары;

— оҕолорго анаан «Сага дьыл мөһөөччүгэр» минньигэс ас арааһын кутан ууруу;

— улахан дьонно анаан бэйэбит суруйбут сүбэ-соргу тылларбытын сааһылаан мөһөөччүккэ угуу, кэлбит ыалдьыттарга анаан-минзэн таллары.

Ити курдук, сахам сайдам-сайаҕас ыалларыгар ыалдьыттаан, кинилэр ис зыгээрэгэр кириэн ирэ-хоро кэлсэтин, сага дьыллаабы сизрээри — туомнары, үгэхтэн хостоно турар үтүө үгэстэри иһиттибит-биллибит.

Инникитин да Саха ыалын сизэр-туома, үтүө үгэстэрэ ситэриллэн-хоторуллан, сага салама үгэстэринэн симэнэн, эбиллэн, элбээн истиннар. Өрүүтүн да ыал ыал ахсын кыһыл оҕо бэбээрдин, тизгэннэ оҕо саҕата куруук чугаардын, уруу-аймах тэнийдин!!!

Түмүккэ, Чурапчыбыт дьонугар-сэргэтигэр, эдэр ыччатыгар үүнэн иһэр Сага дьылынан, сүбэ-соргу тылларбын аныктым:

«Дьоннуун буолуу- дьол бэлэтиэ, туһалаах буолуу-олох үөрүүтэ».

«Сайаҕас санаабыт Саргыны салайыстын, эйбэс майгыгыт Эйэни иитиэхтэтин!»

ТУКСУО!!!

Хаартыскаҕа: Поповтар дьиз кэргэттэрэ.

Сыһыарыыны бэлэмнээтэ Марфа ПЕТРОВА.

Олонхо декадата

ОЛОНХОБУТУГАР БОЛБОМТО КҮҮНҮРЭР

Сэтгннн 18 күнэ. Чакыр нэһилигэр түөлбэлэринэн ыаллары кэрийэн, олонхо дьоро кизһэлэрин ытытыларынан декада улууска сабаламмыта. Р.А.Филиппов аатынан фольклор дьизэтэ дирижтер Ульяна Васильевна Адамова быһаччы тэрийиитинэн дьоро кизһэлэр бэркэ ытытылыннылар. Ол курдук Сергей Яковлевич Макаров дьизитигэр - олонхону толорооччулар - Сайаана Попова, Татьяна Ивановна Адамова.

Василий Иванович Сидоров дьизитигэр олонхону толорооччулар Николай Никитич Григорьев, Софрон Васильевич Михайлов сырыттылар. Роман Тарасович Кузьмин дьизитигэр норуот ырыатын толорооччу - Кристина Адамова, олонхону толорооччу - Валентина Петровна Адамова, Николай Иванович Максимов дьизитигэр олонхону толорооччулар - Аня Макарова, Елена Дмитриевна Сивцева ыалдыттаатылар. Олонхону истии эрэ буолбакка, сахалыы остуол осоннууларын, мас тардыһытыгар күрэхтэһии, оһуохай дьоро кизһэтин тэрийэн, көрү-нары көбүлүттэн туттулар. Ыаллары кэрийэн сылдыһыны улууска бастакынан чакырдар сабалаатылар. Бу үтүө холобуру нэһиликтэр иилэ хабаан ылыахтара диэн эрэнэбит.

Бу күн улуус киинигэр "Айылгыга" Айыы үөрэбин тарбатааччылар Сыдыааа уонна Байдам Филипповтар алгыстара күнүс 14 чаастан сабаланна. Манна Таатта, Мэнэ Хагалас, Чурапчы улуустарыттан Айыы үөрэбэр сылдыһааччылар кэлэн алгыһы ыллылар уонна ити улуустар оһуохай таһаарааччылар кэлэн улахан оһуохай түһүлгэтэ тардыллан, эмиз сонун дьаһал ытытылынна.

Сэтгннн 19 күнүгэр Болтонобо Н.Д. Субуруускай аатынан орто оскуолаба Мырыла Олонхону толорооччута Анатолий Николаевич Христофоров ыалдыттаан, Мырыла олонхоһута Кескөйө Кестөкүүн "Күн Тэгиэримэ" олонхотуттан толорон иһитиннэрдэ. Болтонобого сэтгннн 21 күнүгэр "Ойуунускай уонна олонхо" диэн нэдиэлэ аһыллытыгар билиилээх олонхону толорооччулар, Алданна Олонхо Ыһыабын кылаан бириһин хаһаайына, 2017 с. "СӨ бастын олонхоһута" Н.Н.Григорьев-Эрилик Эристиин "Буура Дохсун" олонхотуттан толорон уонна 2018 с. "СӨ бастын олонхоһута" ааты ылбыт Сусанна Васильевна Лазарева П.А.Ойуунускай "Ньургун Боотур" олонхотуттан толорон ыалдыттаатылар. Ойуунускай айымныларынан уруһуй куонкуруһун оскуола оҕолоругар тэрийдилэр уонна дьизэргэтинэн хоһоон аабыһыгар кэтэхтэн күрэхтэһии түмүгүн видеона көрөн кыайылыахтары быһаарбыттарын туһунан Валентина Ивановна Дьячкова кэпсэтэ.

Сэтгннн 21 күнүгэр А.П.Илларионов аатынан Хайахсыг орто оскуолатыгар "КУТ-СҮР" фольклор бэстибээлэ буолан ааста. Манна 9 оскуола кыттыыны ыпта.

Сэтгннн 22 күнүттэн ахсынны 3 күнүн хабаан, И.Г.Теплоухов-Тимофеев аатынан Олонхо дьизитигэр "ҮӨРҮҮ" оҕо дьоруун сайыннараар Киин "Олонхо дойдута" уус-уран оһуоктарга, уруһуйга улуустаабы быыстапка тэрийэн ыпта.

Сэтгннн 23 күнүгэр Одьулуун орто оскуолатыгар Эрилик Эристиин аатынан Чакыр орто оскуолатын 11-с кылааһын үөрэнээччитэ Сайаана Попова эдьийин А.Алексеева олонхотун "Кыыс Урсун Удабан", VI-с кылаас үөрэнээччитэ 2018 с. оҕолорго өрөспүүбүлүкэбэ "Бастын олонхону толорооччу" Аня Макарова Эрилик Эристиин "Айыы Дьөһүөл олонхотун", Доосо аатынан Дирин агрооскуолатын 8-с кылааһын үөрэнээччитэ Ульяна Корякина - Бадьыалэ "Дьырыбына Дьырылыатта" олонхотун кылаастарынан сылдьан олонхоһоон иһитиннэрдилэр.

Сэтгннн 23 күнүгэр Чурапчы сэлээннэтигэр норуот күүһүнэн тутуллубут "УТУМ" Айыы кыһатын дьизитин аһыллыта буолла. Саҥа дьизэ пиэнэтэтин улуус баһылыга А.Т.Ноговицын, Чурапчы нэһилигин дьаһалтатын баһылыгын эбэһинэһин толоро сылдыар А.Г.Егоров уонна бу тутууну көбүлээбит

Арчы дьизитин үлэһитэ, Саха Өрөспүүбүлүкэтин култууратын үтүөлээх үлэһитэ Н.М. Заболоцкая быстылар. Кэпсэбт дьону эбэрдээттилэр. Норуот уран тарбахтаах маастардарын үлэлэрин быыстапкалаан, бу дьизэ иһинэн үлэлиэхтээх куруһуоктар кэнсиэр көр дөрдүлэр.

Сэтгннн 25 күнүгэр өрөспүүбүлүкэбэ Олонхо күнүгэр П.А.Ойуунускай аатынан Саха Судаарыстыбаннай академическай тыйаатырыгар, култуура управлениетин начаалынныга Д.Д.Попов, олонхону толорооччулар А.Н. Христофоров уонна С.В. Лазарева сырыттылар. "2018 сыл бастын олонхоһута" номинацияны Сусанна Васильевна Лазареваба туттардылар.

Сэтгннн 26 күнүгэр Болугур нэһилигэр Р.И.Константинов аатынан Амма орто оскуолатыгар Олонхо күнэ тэрээһиннээхтик ытытылынна. С.Васильев "Эрчимэн Бэргэн" олонхотуттан быһа тардыһыны алтыс кылаас үөрэнээччилэрэ толорууларынан бизчэр сабаланна. Саҥыы бибилиэтигэр А.Е.Эрматова олонхо кизэ кизэлитин туһунан оҕолорго кэпсэтэ. Бэһис кылаас үөрэнээччилэрэ Дьөһөгөй оҕотун ойуулуур чабырбабы хамсанан-имсэнэн ааһан иһитиннэрдилэр. Нэһилиэк бибилиэтигэр Т.И.Егорсва улуу айымныы тула викторина ыпта, минныгэс бириһинэн күндүлээтэ, тэрээһин оһуохайынан түмүктэннэ. Бу күн оҕолор учууталлар сахалыы таһаан кэлэн төрүт аспытын амсайан, саха буолан сайбайдыбыт киһи буолан килбэйдэбит диэн фольклор куруһуогун салайааччыта Валентина Васильевна Сазонова кизэ тутта кэпсэтэ.

Сэтгннн 26 күнүгэр оскуола улахан кылаастарыгар анаммыт оһуохай түһүлгэтэ буолан ааста. Үүнэр көлүөнэ ыччат дьону саха төрүт үнүкүүтүгэр уһуйар, тардар сыалынан ытытылынна.

Сэтгннн 27 күнүгэр "Айылгы" култуура киинигэр Е.А.Борисов архыып-бибилиэтигэр Г.П.Башарин аатынан Сылан орто оскуолатын үлүс кылаас үөрэнээччилэрэ (сал Сивцева Л.С.) кэлэн ыалдыттаан, Буотур Оҕотойон "Элэс Боотур" олонхотуттан толордулар. Манна истээччилэринэн Чурапчы орто оскуолатын сэттис кылааһын оҕолоро буоллулар. Олонхо декадатын, олонхо өйдөбүллэрин туһунан бибилиэтигэ үлэһитэ В.Д. Попова, фольклор отдела М.А. Герасимова, олонхо эйгэтин Л.С. Сивцева кэпсэттилэр. Алданна ытытылыбыт Олонхо ыһыабын кыайылыаба Маша Сивцева олонхону толоруутун экранна көрдүлэр. Уолсай хаартыскаба түһүүнэн көрсүһүү түмүктэннэ. Олонхоһут ыалдыттарбыт салгыы киинэ көрө табыстылар.

Сэтгннн 27 күнүгэр Олонхо уонна хомус декадатын чэрчитинэн, И.Е.Федосеев-Доосо аатынан Дириннээбэ орто агрооскуолаба "Күн өркөн" фольклор дьоро күнэ буолан ааста. Нэһилиэк ытык кырдыабаһа, алгысчыт, тойуксут, олонхоһут 90 саастаах Николай Петрович Тарасов күндү ыалдытынан буолла. Киини олонхоһо уһуйуу уустук боппурасхугар бэйэтин тус санаатын үлэһиннэ тойук туойда, ыччаты ийэ тыл сүмэтигэр үтүө суоллары тобулар санааларын сайа эттэ. "Күбэй" бэтэрээннэр хуордара - салайааччы

Наталья Петровна Аммосова, хормейстер, СӨ култууратын үтүөлээх үлэһитэ Фекла Ивановна Попова быһыы Сочу куоракка толорон лауреат үрдүк аатын ылбыт норуот ырыаларынан айхаллаатылар, агрооскуола үөрэнээччитэ Соня Тарасова сайын хомуйбут отун унаар күөх буруотунан, сайынны күнү саната арчылаатылар. "Түөлбэ олонхото" бырайыак ааптара, СӨ култууратын туйгуна Клавдия Максимова Тарабукина олус дирин ис хоһоонноох тизмэтигэр иһитиннэриини уонна кинигэ быыстапкатын туруоран, бу кэскиллээх дьыала үтүө түмүктэрин бэлиэтээтэ, "Ыллык" уһуйаан иитээччитэ Д.В.Посельская кырачаан иитиллээччитин Уйгулаана Петрованы улахан түһүлгэбэ сүрэхтээтэ. А.П.Илларионов аатынан Хайахсыг орто оскуолатыттан Аина Евграфова, Чакыртан Сайаана Попова, Диринтэн Уля Корякина бу үтүө күнүгэ олонхоһоон үөртүлэр, оһуохайдаан тэйдилэр. Сайаана көрдөһүүбүтүн ылынан, хомус хомуһуннаах осоннуутун бэлэхтээтэ. Бу күн кыттылыахтара саламааттаах, алаадылыах сылаас чэй тула истин миһээрдээх сөһөн-сэппэн аргыстаах дьоро кизһэни атаардылар диэн фольклорга үлэлэһэр М.Т.Макарова иһитиннэриини онордо.

Эмиз бу күн Олонхо ассоциациятын өрөспүүбүлүкэбэ сүбэ мунньагар улуустаабы Олонхо ассоциациятын бэрэссэдээтэлэ В.П.Герасимов Аллараа Бэстээххэ баран кыттыыны ылан кэллэ. Манна Эрилик Эристиин аатынан Чакыр орто оскуолатын алтыс кылааһын үөрэнээччигэр Аня Макароваба "2018с. оҕолорго бастын толорооччу" анал ааты туттардылар.

Сэтгннн 27 күнүгэр Төлөйгө А.С.Бродников аатынан орто оскуолаба билиилээх олонхону толорооччулар Н.Н. Григорьев, С.В.Лазарева, А.Н.Христофоров ыалдыттаатылар.

Сэтгннн 28 күнүгэр Кытаанааха П.А.Ойуунускайга уонна Олонхоҕо анаммыт дьаһал ытытылынна. Олонхону толорооччулар С.В.Лазарева, В.Н.Трофимов оҕолорго "Ньургун Боотур" олонхоттон толорон иһитиннэрдилэр. Оҕолор Ойуунускай айымныларынан, ырыа, хоһоон аахтылар. Олохтоох дьысаакка Сусанна Васильевна олонхо геройдарын билиһиннэрдэн, ырыаларын-тойуктарын ыллаан оҕолору сэһэртэ.

Сэтгннн 29 күнүгэр И.Г.Тимофеев-Теплоухов аатынан Олонхо дьизитин иһинэн үлэһиир "Үөрүү" оҕо дьоруун сайыннараар киин тэриллэбитэ 15 сылыгар анаммыт улахан кэнсиэр буолан ааста.

Сэтгннн 30 күнүгэр Болот Боотур аатынан Хатылы орто оскуолатыгар улуус кизэ туттар олонхоһуттара Н.Н. Григорьев, А.Н. Христофоров иһирэх көрсүһүүгэ сырыттылар, олонхоһоон оҕо-аймах болҕомтолорун тартылар.

Декада бүтэһик дьаһалынан Олонхо уонна хомус күнүгэр анаан Артур Семенов-ТОН САХА "ЭТНО - ШОУ" диэн хомус, ырыа кизһэтэ буолан ааста. Манна "Айархаан" этно-бөлөх Василена Шарина, "Кыл саха" сахалыы инструментальнай бөлөх кыттыыны ыллылар. Улуус култууратын салалтата улуус бизэс бастын хомусчугар үрүн көмүс бэлиэни туттарда.

Ол курдук, С.И. Дорогуновка, Е.М.Калачеваба, Н.П.Поталоваба, М.М.Спелдьеваба, А.Н.Семеновка тигистэ. Онон биһиги улуус декада устата 19 араас дьаһалы тэрийдибит уонна кытынныбыт.

Олонхо декадата сэтгннн 25 күнүттэн сабаламмыта. Онон биһиги киингэр дьаһалларыгар кыттыыны эмиз ылабыт. Ол курдук, ахсынны 4 күнүгэр Хагалас улууһун Булгуннаахтааһар "Забытые собиратели олонхо" диэн Е.Е.Лукин -Түмүт Дьөгүөр 100 сылыгар анаммыт V-с өрөспүүбүлүкэбэ форумна кытта, Мугудайтан Ырыа Ымыычаан аймактарын аатыттан Е.М. Данилова, Хатылыттан олонхоһут Нуора Өлөксөй "Хара дьоруо аттаах Хара Ньургун" бухатыыр олонхотун 1941 с. сурукка түһэрэн үйэтиппитин кэрэстээн? кыраайы үөрэтээччи М.П. Иустинава бардылар. Ахсынны 5 күнүгэр Нам сэлээннэтигэр ытытылар Олонхо ыһыабынан НПК буолар. Манна биһиги улуустан эмиз кытта 7 киһи айааннары оҕолор. Дьэ, ити курдук, олонхону тула үлэбэ болҕомтолоохтук сыһааннаһан бары кулуттун, санаабытын ууран, үлэлээн-хамсаан иһиэбин диэн ынырабыт.

Улуустаабы култуура управлениетин фольклорга отдела.

Человек и закон

ИНФОРМАЦИОННОЕ СООБЩЕНИЕ

Руководствуясь пунктом 7 статьи 24 Федерального закона «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» представительный орган МО «Холтогинский наслег» объявляет прием предложений по кандидатурам для назначения членов избирательной комиссии МО «Холтогинский наслег» с правом решающего голоса.

Прием документов осуществляется в течение 30 дней со дня опубликования настоящего сообщения по адресу: с.Диринг ул.Ленина дом 22 (адрес представительного органа МО «Холтогинский наслег» (телефон: рабочий 28-150)).

При внесении предложения (предложений) по кандидатурам в состав избирательной комиссии муниципального образования информация размещается на официальном сайте МО «Холтогинский наслег» в сети интернет: <https://hoptogo.sakha.gov.ru/>, на информационных стендах администрации МО «Холтогинский наслег».

МО «Холтогинский наслег».

Прокуратура и иттиинэрэр

Ахсынны 12 күнүгэр улуус прокурора дьону көрсөр

2013 сылтан сабалаан, бүтүн дойдуга үрдүнэн биир күн бары судаарыстыба уонна бэйэни салайыныы уорганнара дьону приемнуур күнүгэр аһаммыта. Быйыл маннык көрсүһүү ахсынны 12 күнүгэр түбэстэ.

2008 сыл ыам ыйын 2 күнүгэр ыһыныллыбыт 59-ФЗ нүмүрдээх «Арассыыйа Федерациятыгар граждандар туһулааһынары (обращения)» көрүү туһунан оқуолга олобуран, ханнык бабарар киһи судаарыстыба, эбэтэр олохтоох салалта уорганнарыгар, дуоһунастаах киһиэхэ туһунан сөп. Ол граждандар туһулааһына телебүрү сүөх уонна киһи ити туһулааһыныттан сылтаан, сойуоланара бобуллар.

Туһулааһынар (обращения) 3 көрүнүгэ арааскалар: эһи сурук (ыйытыы сурук), ол эбэтэр судаарыстыба, биһир олохтоох салалта уорганнарыгар, дуоһунастаах киһиэхэ оқуолу, атын аахталары, олох-дьаһагы туһунан туһунан субэлэһин.

сыйабылланна, ол эбэтэр граждандар, эбэтэр атын киһи быраабын туттарыгар көмө көрдөһүү, эбэтэр быраап күөмчүлэммитин туһунан биллэри; үнсүү, ол эбэтэр граждандар күөмчүлэммит быраабын тэннүгэр туһунан көрдөһүү.

Бу туһулааһынар суругунан иллариллиэхтээхтэр.

Онон, бу күнүгэ улуус прокурора Иван Васильевич Ядреев сарсыарда 9 чаастан кийэ 20 чааска диэри үлэлиир кабинеттэргэ, Чурапчы селинньэтин Курашов аатынан уулуоса 8 нүмүрдээх дьикиттэр ханнык бабарар (быраабы күөмчүлэммит) быраап өттүнэн туһулааһын суруктаах (эһи, ыйытыы, сыйабылланна, үнсүү) эбэтэр тыпынан ыйыталааһа субэлэһэ кэлэтигин сөп.

Кэлэтигиттэр ласпарытын илдьэ кэлэбит, эрдэттэн суругу ирдэмэт.

Маны таһынан быһаарабын: өскөтүн, боппураскутунан ханнык уорганна баран ыйыталаарытын билбэт буоллаахына, прокуратурага кэлэриг табыгастаах — тобо диэтэххэ, прокурор ханнык бабарар уорганы боппураскутун көрөргө эбэһинистиэн сөп.

И.В. ЯДРЕЕВ,

Чурапчы улууһун прокурора, юстиция субэһитэ.

Почта үлэһитэ харчыны ингэринэн сууттанна

Чурапчы улууһун прокурора Туора Куэл почта сибээһин салаатын начальнигынын эбэһинэһин толороочу РФ Холубунай кодекс 160 ыст. 3 чааһ, ол эбэтэр сулууспалыыр балаһыаньатын туһунан, харчыны ингэриниң буруйдаһар дьахалатынан, судаарыстыба буруйдаһынын өйөөтө.

Бу дьаһала РФ ИДМ Чурапчы улууһунгар отделын селинньэтиллир салаатынан селинньэтиллимит.

Суукка быһаарыллыбытынан, 2017 сыл балаһан ыйын 19 күнүгэр буруйдаах Туора Куэл почта сибээһин салаатын начальнигынын эбэһинэһин толоро сылдьыбыт. Онуоха, эбэтэр сабана почта массынната кэлбигиттэр, Чурапчыга барар корреспонденция мөһөччүгүн бэлэмни сылдьан, киһиэхэ ымсыы санаа киирэн, ытылаахтаах кассага киирбит 77000 солкубай почта харчытын ингэриниң. Харчыны бэйэтэ биллэринэн туттубут, кыһыгар куоракка ытыт, иастарын төлөөбүт.

Суут муһаһар сууттананчы буруйун билиммитэ уонна харчы сулутта буолуо, эбэтэр Чурапчы почтамын үлэһиттэр алчарыйытара буолуо диэн версиялары эттэ. Ол гынан баран, судаарыстыба буруйдаһына киһи буруйун толору дахаастыыр дахаастабыллары тиксэрэн, суут биригэбэр таһаарда.

Чурапчы улууһун суутун 2018 сыл ахсынны ыйын 3 күнүгэр биригэбэринэн, урукку өттүгэр дьаһала тардыла сылдьытара, үчүгэй характеристикалардааһын учуоттаан, киһиэхэ 2 сыл кэтээн көрөр болдоохтоох 2 сыл усулуобунай көнүлүн быһыны анаабыт. Хоромньута селинньэтиллир кэмигэр төлөмүтэ. Биригэбэр күнүгэр киирэ илик уонна өртүтэринэн аһын-сыйан сөп.

И.В. ЯДРЕЕВ,

Чурапчы улууһун прокурора, юстиция субэһитэ.

ИНФОРМАЦИОННОЕ СООБЩЕНИЕ

Руководствуясь пунктом 7 статьи 24 Федерального закона «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» представительный орган муниципального образования «Окулунокий наслег» объявляет прием предложений по кандидатурам для назначения членов избирательной комиссии муниципального образования «Окулунокий наслег» с правом решающего голоса. Избирательная комиссия муниципального образования формируется в количестве 5 членов с правом решающего голоса на основании ст.35 п.4 Устава МО «Окулунокий наслег».

Прием документов осуществляется в течение 30 дней со дня опубликования настоящего сообщения в СМИ по адресу: Чурапчинский улус (район), с.Дябыла, улица Карла Маркса 21.

При внесении предложения (предложений) по кандидатурам в состав избирательной комиссии муниципального образования (ИКО) необходимо представить:

Для политических партий, их региональных отделений, иных структурных подразделений

Решение полномочного (руководящего или иного) органа политической партии о внесении предложения о кандидатурах в состав избирательной комиссии, оформленное в соответствии с требованиями устава политической партии.

Если предложение о кандидатурах вносит региональное отделение, иное структурное подразделение политической партии, а в уставе политической партии не предусмотрена возможность такого внесения — решение органа политической партии, уполномоченного делегировать региональному отделению, иному структурному подразделению политической партии полномочий по внесению предложений о кандидатурах в состав избирательных комиссий о делегировании указанных полномочий, оформленное в соответствии с требованиями устава.

Для иных общественных объединений

1. Нотариально удостоверенная или заверенная уполномоченным на то органом общественного объединения копия действующего устава общественного объединения.

2. Решение полномочного (руководящего или иного) органа общественного объединения о внесении предложения о кандидатурах в состав избирательных комиссий, оформленное в соответствии с требованиями устава, либо решение

по этому же вопросу полномочного (руководящего или иного) органа регионального отделения, иного структурного подразделения общественного объединения, наделенного в соответствии с уставом общественного объединения, наделенного в соответствии с уставом общественного объединения правом принимать такое решение от имени общественного объединения.

3. Если предложение о кандидатурах вносит региональное отделение, иное структурное подразделение общественного объединения, а в уставе общественного объединения указанный в пункте 2 вопрос не урегулирован, — решение органа общественного объединения, уполномоченного в соответствии с уставом общественного объединения делегировать полномочия по внесению предложений о кандидатурах в состав территориальных избирательных комиссий, о делегировании таких полномочий и решение органа, которому делегированы эти полномочия, о внесении предложения в состав территориальных избирательных комиссий.

Для иных субъектов права внесения кандидатур в состав избирательных комиссий

Решение представительного органа муниципального образования, избирательной комиссии предыдущего (действующего) состава, собрания избирателей по месту жительства, работы, службы, учебы.

Кроме того, субъектами права внесения кандидатур должны быть представлены:

1. Две фотографии лица, предлагаемого в состав избирательных комиссий, размером 3х4 см без уголка.

2. Письменное согласие гражданина Российской Федерации на его назначение в состав ИКО.

Копия паспорта или документа, заменяющего паспорт гражданина РФ, содержащего сведения о гражданстве и месте жительства лица, кандидатура которого предложена в состав избирательной комиссии.

Копия трудовой книжки либо справка (основного места работы) кандидатуры, подтверждающей сведения об основном месте работы или службы, о занимаемой должности, а при отсутствии основного места работы или службы — копия документа, подтверждающей сведения о роде занятий, то есть о деятельности, приносящей ему доход или о статусе неработающего лица (пенсия, безработный, учащийся (с указанием наименования учебного заведения), домохозяйка, временно неработающий).

Л.В.ЕФРЕМОВА,

глава МО «Окулунокий наслег».

ПРОТОКОЛ

публичных слушаний по проекту бюджета муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия) на 2019 год и на плановый период 2020 и 2021 годов»

Дата и место оповещения о проведении публичных слушаний:

- районная газета «Сана олох» от 20.12.2018г.
- официальный сайт администрации МО «Чурапчинский улус (район)» — <https://mo-churapchinsky.sakha.gov.ru/ekonomika/bjuzhnet-mr>

Дата и время проведения публичных слушаний: 03 декабря 2018 года 15ч.00м.

Место проведения публичных слушаний: Актовый зал администрации МО «Чурапчинский улус (район)», ул.Ленина, д.41

Организатор проведения публичных слушаний: Администрация муниципального образования «Чурапчинский улус (район)»

Председательствующий на публичных слушаниях: Матвеев Иннокентий Константинович — заместитель главы

Количество зарегистрированных участников: 39 человек

Повестка публичных слушаний

«Проект бюджета муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия) на 2019 год и на плановый период 2020 и 2021 годов»

Слушали информацию:

Брызгаевой Галии Титовны — начальника ФЭУ Чурапчинского улуса «О проекте бюджета муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия) на 2019 год и на плановый период 2020 и 2021 годов».

Голосование по предложениям, вынесенным на публичные слушания:

за — 39, против — 0, воздержались — 0

По итогам голосования принять к сведению следующие рекомендации:

- разработать отдельное Положение о соревнованиях между отдаленными участками (малые деревни) Чурапчинского улуса по итогам оценки социально-экономического развития за отчетный год.

- предусмотреть финансирование на приобретение бильярдных столов в с.Чурапчы.

- предусмотреть финансирование на проведение капитального ремонта в объектах образовательных учреждений.

- с проведением республиканского национального праздника Ысыах фермеров, посвященный к 65-летию со дня рождения заслуженного фермера Российской Федерации, заслуженного работника сельского хозяйства РС (Я), почетного гражданина Чурапчинского улуса, Телейского наслега предусмотреть финансовые средства.

- с участием в VII Спортивных играх — народов Якутии в с.Амга увеличить финансовые средства МБУ «УФК» Чурапчинского улуса.

Результаты публичных слушаний:

1. Проект бюджета муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» на 2019 год и плановый период 2020 и 2021 годов, вынесенный на публичные слушания, одобрен участниками слушаний.

2. Предложения, рекомендации, поступившие от участников публичных слушаний внесенные в протокол публичных слушаний, одобрены для дальнейшего рассмотрения.

3. Результаты публичных слушаний будут опубликованы в газете «Сана олох» и размещены на официальном сайте администрации МО «Чурапчинский улус (район)».

БИЛЛЭРИИ

Диана Александровна Спиридонова аатыгар бэриллбит элбэх обопобун туһулуур дастабырыанна сулутунэн, дьинэ суобунан аабыллар.

Алабар нэһилиэгин бочуоттаах олохтоһо, биһигэ үөрэммит доһорбут, үлэ бэтэрсэнэ КОПЫРИН Гавриил Григорьевич

уһун ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан, кэргэнигар, обопоругар, сизнэригар, аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Алабар абыс кылаастаах оқуолатыгар биһигэ үөрэммит табаарыстара.

ЗАЙМ ПОТРЕБИТЕЛЬСКИЙ

С. ЧУРАПЧА, ул. Ленина, 51.
здание Сбербанка, тел. 8-41151-42-411, 8-984-117-41-20.

Домашний интернет

Кэрнэстэбшл

Сырдык мөссүөннэрин умнуохпут суоҕа...

Кундугуя саныыр төрөлгүттөрбүт биир кун ыарахан ыарылган олохтон согуучу туораабытара номчуо биир сылык тусгла. Адабыт **Миннокейий Дмитриевич** ийбүт **Евдокия Прокопьевна Пермяковтар** 1950 сыллааха ыйа бугар үөрүүтүн билэн, 87 сып устата биирге олорон аастылар.

Агабыт Иннокентий Дмитриевич, дьонутар-сэргэлтэр ааттанарынан, Лөгөнтөй, 1926 с. ахсынны ый 4 күнүгэр Дмитрий Махсимович уоһна Евдоким Иванович Пермяковтарга 4-с ордон күн сирин көрбүтэ. Бу Өлгөөл өрөбөлүсүсүмүзтэ буолбут, норуот олохун саналыы тутуу сыһытара сарбаламмыт, дойдуну индустриализацияга киллэрэр, тыа сирин дьону олохун эмиз саналыы тарыйан коллективизациялаһыһына баһамасоһиһа кэмэрэ этилэр. Онон, кыра Лөгөнтөй норуот олобо үгүс уларыһылаах-таһарииһилээх кэмигэр күн сирин көрбүтэ. Кини өккө түспүт оноһуула, сиргэ түспүт сэрэбизиз сэрэбизки кэмгэ тыа сирин, дьонун олохун дьаһаһын ылта аһыһылта. Ол курдук, үүнэр-сайдар сазыһыгар Аҕа дөйдү Улуу сэриитэ буолан, ситэ үөрэммээкэ хаалбыта, ол ыар кырыһымкы сыһытларга ыарахан үлэни-хамнаһы эдэр санньытар сүлүтэ, аас-туор, анньык сыһылары, тонкуу-хаһыы кыһалҕаларын билан, этэнэз түсөөбүтэ.

Легонтей харьс да сирь халбарыйбакка төрөөбүт нэһилиигэр, колхуос, солхуос сайдарыгар күүһэ кыайарынан, ханнык да ыарыхан үлэттэн толгубакка үлэтээбигэ. Кини, аан манный, уонналаах сааһыттан савокс ыһыа үлэтигэр баһына хоруттуугар сухаба орус сизтээчинин үлэтин сабаллаабыта. Ити сайын илиитинэн дупдалаах оту мунньар, күннэ ортотунан, сэттели сүөтэй сирь муннан биригэдириригэн хайбанар. Онтон ыла, кэбиигэр орус сизтээчинэн сайын ааһы үлөлийр. 1939 – 1940 сс. кэлэ көсүлкэтигэр, от оҕустараанчыга аты сизтээчинэн үлэлийр. Оттон кыһыны оттугэр ферма тас үлэтигэр – сүөһү аһатыгылар, хотонно оҕулуан уу баһыгылар, 1940 сыл кыһыннан аны фермада от тизтээчинэн үлэлийр. Төһө да оҕо буоллар, сүрдээх кыайыгас, тулуурдаах дьулуурдаах буолан, улам элбээтээх үлэтигэр ыһан иһэллэрэ. 1942 с. сайыннан көлөнөн от оҕустар, ити үлэтигэр 1961 сыллаахха дьизри, тырахтарыстар куурустарыгар үөрэннэр дьизри, хас сайын ааһы тохтоло суох үлэлийр. 1964 сыллаахха сезон устата 256 гектар сирь оҕустаран, Комсомол Кини кэмпиригэн Бочуотунай грамотатынан уонна анал чаһынан наарааллаларан.

1955 сэлтан икхи көлө оксорунан от бусатарар. Олно Лөгөтөй улзтэ ордух тахсынылаах бусгбута. Хас сэйлн аайн 440-450 гектар хөдүнэ сирин бусатарар, тух да туора кили көмөтө суух 7-8 аты жерөн сайын устата үлэлгирэ, үлс сыратын уурбута. Кини ханна да үлэлзэтэр, куруутун бастыннар көкжэлзиргэр сөйлдэрэ: оттух мөс бэлэмэ, тутуу маһын кэрдий, килин фермаларга эрбэх жөлөнн от тизийи.

1958 сыллаахха Мугудай нэгийизин Капанин аатынан колхуос Телэй-Дирингэр комплекснай биригээдэ.

[illegible][illegible]

Иннокентий Дмитриевич сэрим сыйлыглар үлгизэбит сырагаах үлгэ сыналланын, Сэрдэнь" колхозостан биэр бастаанынан, 1946 сыллаахха сэрим кэмизэр "Килбизнэнь үлгэтин иһин" дүэн мэтэзигинэн" нагараадалаагыта. 1971 сыллаахха XIII пэтилетка түмүгүнэн "Бочурт энаг" уордынанан, элбэх үбүлүүдэх мэтэзэллэринэн, оролусон, колхозос, колхозос Бочуртунуи грамоталарынан, биризмийэлэринэн, социалистический куоталаһыы, бройуон, нэллэлик "Үлгэз ситиһийлэрин иһин", "Коммунистический үлгү үлэрини" бөлүмүлэринэн нагараадалаагыта.

Отгон ийбигт Толстоуховна Евдокия Проксимова 1930 с. тохсунныг өм 30 кунээр Мугдайд нэлдлгээр Проксийг Петрович усна Ольга Тарасовна Толстоуховтарга, номхож хлибигт Буенцэни агаасха элбэх бодлох ялгаг тэрөөбүгэ Кини саамай кырлала этэ. Дьэно кинини Дьэбдээйг дигз гаттлыгларга Дьэбдээйг оёо сааха, бэйэтин кэмнээдэи келгүнээтин кудуу, аас-түрү олгохх аясгана

Аята Борокуснай олонньор нэлэлзгэр, ону агаан, улсууса биллэр мас уула этг. Олонньор – Мугудай, Сялан оскуулаларыг бийр биллэр маастар бичгийнхэн.

үлээлзбигт кийм. Чурагны салзньнэтин улахан тугууларыгар үлээлзбигт кыдыабыс. Онон Дьэбдэй үлээлзбигт дьэ-кэргэннэ тэрөөн үлээ-хаманска сыстабыс, орду-кыра кыыс буолан дьэ-ис-тас үлээлзбигт кемелөөн улааппыта. Он эрэри Аба дойду сэрпиттэ сабаланаан, кини оро сааһаан сүт-кураан ыарахан сылларыгар аастыта, онон оччотобу колхуус ыарахан үлээлзбигт миикилтэн улааппыта. Сэриим кэмизэр үчүгэйдик үлээлзбигтин сыаналаан, 1947 с. ыам ыйын 7 күнүгэр Аба дойдуга Улуу сэритим кэмизэр килбизнээтэ.

үзлэгийн илгэн мэтээлгээн нэгдэвчлэлэмжтэ. Бу 17 савстаах
хыска улахан нэгдэвчлэлэмжтэ. Сири кэннхтэн орон
талаары үзлэгэр барыгэр хөхөөхтү хытара – кален
бурдүк сири хорутууга, сыйнын үзлэгэр, хылын
форма үзлэгэр, кууа тийгэринэн, үзлэгэр

1950 с. бичиг үсгээсбит уулугар Иннокентий Дмитриевич Пермяковка изргэн тахьбыта. Татгаллаах төрөлүүттарбит күн сииртгэн арахьсахтарьгар дьирн, наһаа талсын, өйдөһөн. В оёнуу төрөтөн, идэглэх дьон анартоон, оёолорун олохторун тэрийсэн, элбэх сизэннэнэн, хос сизэннэнэн, дьоннорун-сэргэлэрин дииргэ ыгыктабылларын ылан, "Логендидөөх, Дьэбддэй дуо?" дэтэн, орто дөйдуга ытык аялалларын толлоон бардылар.

Ийбэйт арьс ортун мөрө-хэрэ, Төлэй мадаһыныгтар түвт олох маһын хайлтан, олтон, огуурас унна оробундай үлэтин хайта толорон, 1982 сылта дизри, биир күн тохтоно суох, үгүе суобастаахтык үлэлзэбилтэ. Билигин санаан кэрдахов, күн айыи мадаһын хас да оробун маһын хайлтан, кыстан оттуу, мадаһыныи суууу, аны ыкылваттан борсодуукта уонна табаар таһыныи үлэтэ биир килхизэ ырахан да үлэ эбит Очолорого хамнаһа да дуона суох ыра. Ону таһынан күннэри-тууннэри үлэлиир тырахтарыыс кэргэни таһаһын-сабын бэрийи, ыраах айанга барарыгар аһын-үлүн, бэлэмнээһин ийбэйт чараас саньгар күтэриллибэ.

Эргэн сисгэмзгээр үлчилж сүлгээр үлэгээр куруутун хайрвана, хэмтгэн-хэмтгэр тэргэтэ илэнэн нэбараада ылаа, үлгэн сыналхыллара Дэйз-хэргэн бэйлхылынэн, ошоньруулан нагаа зэйлээхтук, дьоллоохтук олоорбутара, Дьэбдэйзй нагаа үчүгэй хэлсэнэнээх, хөрдөөх-нардаах этэ. Кэпси олорон, илнэ "сык" гына тулор гына, сүрдээх диринник этэн кэбнэр идэлээх этэ. Бэйзгэ –уян дуулаах ийз, эбэ этэ. Ололорун тулугар тулун да харьстааба – ололор эрз этэнгэ, дьоллоохтук сүдхаллорун, ололорлорун тулугар, үтүе, сүрдк бадалаах олоорбута Кини 8 оёону үчүгэйдк иллитин илнэ I-ы, II-с истизэнээх "Ийз мэгээлнэн" набаарадаламыта, маны талынэн III-с II-с истизэнээх "Ийз албан аата" уордыннарынэн набаарадаламыта. Бу очотосуу былаас оро илтигээр, кийини илэн тааарыга улахан кыламыта бугара.

Ийэлзэх, агабыт нагаа зигэс, истин майгылаахтара, ыалдыгымсах, дыну-сэргэни байзэлэригэр тардаар тух эрэ уратылаах зтигэр. Кими барьтын кытта үвр-көтө колсэлтэлэр, ал ичин биһиги дызбыт куруутун дысунан тэлэрэ буолара. Биһиги, оролор, билиҥҥи саныырытынан, дын-сэргэ быһа аастат ыала этэ. Аһыгыны эттэххэ, чоп олохтоох, уопастыбаннай зигэни эрэ тулгут ыал этэ. Ити барыта кинилэр олоххо дүлүүрдара, иннигиз тэрдүүһылара буолар. Ийэбитин, агабытын төһө да аһыйдарбыт, суохтаатарбыт, уһуннук уочна дьоллоохтук олорон, бу орто дойдуттан бардылар дээн байзэбитин уокутунабыт. Күндү дьоммутун куруутун өйдүү-саныы сүлдүмэхпит, үлөүлөхтүк дьомсэ.

Одолоро, сизэннэрэ, хос сизэннэрэ.

Күннэтэ саныбыт, ахтабыт, сүөхтүүбүт...

чөлүгөр туһаригар үлэһэллэ. Түбэһэлэтхэригэр түбэһит олохтоохтор айманалларын барытын өйдөөн, кылалбаласын ис дууһатынан ылыммыта, элбэх дьонно субэ-ама биэрбитэ, куус-кэммэ, тирээк буолбута.

Александр Петрович дыһыардаахтык туруорсубут бырайыак оҥоһууттар быһаччы кыттыаны ылбыт «Уһай» шлюз-регулятор быһытын тутуу 2013 сылтан сабалараммыта. Бу улахан бөлүөлүгү уунан хааччылар сууду султаллаах үлэс киини улахан кылаатын киллэрбитэ, үгүс сыратын уурбута. Улуус өрөстүүбүлүкэ таһынаах көрсүһүүтэ, мунунаахха нэһилиэк быһыттарын, уу бөлгүрүһүн маңдык кетедэрэ, туруорсара. 2016 сыллаахха «Уһай» шлюз-регулятор тутуута бүтэн хамыһыйаны аастыта, быһыт олоххо клирингтэ Александр Петрович өр сыллаах үлэтин үгүс тэмгигин биллэрбута.

Кийн олоод биш улахан ымыг гына сүлдээр ыра санаалах буслар. Ол курдук Александр Петрович асатын өрөслүүбүлүк хапсабайга бастаы маастарын Петр Федорович Старостин аатын үйэтитэн, ыспартыбынай турниры ыытарга санаа ымыга бастаы күрэх 2014 ыыллаада Одыулуунга ыытыллыбыга. Кэпінки ыылларга бу үтүү үгэи сөрүтүн, турнир өрөслүүбүлүк ыспартыбынай күрэхтэниилэрин ыылааныгар киирэрин ситиспитэ. Тэрэһинигэр үкүн бэйэтэ ыылларга, матээл өйдөбүннүк бэлэ тас көстүүтүн, суруун ылта бэйэтэ ыылларга. Бэйэтин төрөлүүт өдөлөрө улааган атахтарыгар түрүн, сүрүн бириимн тууровалларыттан, аймахтара, нэһилиэк дьаһаптага, улустаагы хапсабай федерацията өйүүрттэн олус долгуйара, үөрэрэ. Бу күрэх асатыгар таптальн, кини тааһааныгар сүгүрүүтүн, ымыгабылын бэйэтэ буолбүт эбит.

Одо эрдэсгитэн олус сэмай, элбэх санага суох булара. Элбэри аагара, билиитэ-көрүүтэ олус нигэн этэ. Барыга бары дэгиттэр талааннаада үчүгэйдик уруһуйдуура, суруйара, ис-иһиттэн көрөни бэлэстиирэ, суолталыыра. Музыканын үлүһүйэн, гитарба оонньуура оокулаага урдук муһаастарга сылдьан үөрэммитэ. Кэлин соһхуоска үлэлики сылдьан бииргэ үөрэммит уолаттарынаан "Чэчир" диэн вокальной-инструментальной ансамбль тэрииммитэрэ. Инструментаары добурунаан Новосибирский куораттан атылаллалларыгар олохтоох Сэбист добуоччу сууманы эрээн-итэргэин биэрэн быһгыта кини иһи быһылытынан араллалары, сирдээгин биэр туһунта буолар. Айылбаттан да, иһимитинэн да кайаа чыгынай кизин, холло

майглыаага ис - иһиттэн элэжэйдэ, үрдүк
култууралаага, иһиэмэ элэжэйдэ, үрдүк
өйдөөн көрөрө, дьону кытта дьон-халхы
болбоһомлохотун кэлэстэрэ: алтыһара.
Бу халхыһыбалара Одьулун.
Дирин курдук элбэх нэһилиэнэһэлэх
бэһуэлэктэрэ бэһуэлэһинан
ананарыгар, таһылларыгар,
үлөһиригэр дьон итэһэһин ыларыгар сүрүн орулу
сонньобут буолуохтаах.

Адабыт дэлгэрэнгизигэр олус бэримилээжээ. Үлал буолан 37 сүл айа-дэмнэхтик олорон, бизс оёну төрөтөн, үрдүк үөрэхтээн, үлалит дьон оморон, бизс сизн тапталын билэг күтүтэр ситиһиллэрин үлгэстэн дьопоохотук олорбута. Барыбытылар бопромтолооҕо, барыбытын таптыыра. Кыралар күннээҕи боптуруостарыттан саҕалаан, үлалыт олоролу үөрэхтэригэр, идэнталыыларыгар тийэ, барытын быһаарара, сүбэлитирэ. Маһаа үөрүнүнэн эгэ барыбытын сүлүппэ, мааныллы сүлдьара. Сизнэрин кытта ыллаан үккүлүтэн да ылара. Бары таптап ааттаах буолсаачыбыт, аннах олоролуор, ыалларын олоролуор кытта сөгү түбэлэр таптап аат икэрэн хэбислүт буолсаачы. Адабыт тутта халта сүлдьарынан, дьону кытта хайдах кэлсэтиринэн, сүһьяннан, хөтө майгытынан биһизкэ холосор буолса сүлдьыбыт эбит. «Салмаа үлалан баайым - олоролуор», - диір буолара. Биһиги адабыт курдук кизк билиилээх, үрдүк кутлуралаах, дьонно биір тэн сүһьяннаах, күлө-үөрс сүлдьэр дьон эгбөөс буоллар.

Бу орто дайдууган сотору букатыннахтык барарын сэрэбит курдук «Ыарахан кэминэргэ иһи эсөө кытаатан биэриэхтээк», - диір булбут этэ. Кэминнэ санаан көрдөххө, эрдэттэн биһигини харыстаан сэрэтин булбут курдук.

Төгтөлөөх кэргэний, уяабыт, убайбыт, энэбит бичиги сүрхэлтигэр өрүү тыннаах, куруутун сылааһынан угуттуу сылдыаба. Кини ситэ олордохто олорун, ыра санааларын оёолоро, сийэнэрэ салгыахпыт толоргохпыт

[illegible]

Көргөз, оболоро, кутуөттөрү, сизинер, баптылар.

Кылаабынай эрдэстэр з т - Л. В. ГОРОХОВА,
 Кылаабынай эрдэстэри солбуйаачы - Е. Г. МАКАРИНСКАЯ,
 Эпидаттир сэмилэтэр, сурук отдела - А. Н. ЗАХАРОВА,
 Экономикка, тыа хаһаайыстыбатын отдела - А. М. СЛЕПЦОВ,
 Суорсадьыһыннар - С. А. ЖЕНДРИНСКЭЙ, М. В. ПЕТРОВА,
 Тамгаачы - Л. К. ПОПОВА,
 Бачытатчы - Ф. А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тархион таһарал-мытар: СР
Президентства, Чураглы улууһу
"Сага оло" редакционнай-издателский
холбоху автономный уурдандие.
Российской Федерация Россияндзор
СР управленнигтар 2012 с. кулун тутар
15 күнүгэ регистрацыйааыт нүмэрэ
- ПИ №У14-0238.

Редакция, издатель
адрес: 679670 Чуралч
сел, Карл Маркс уул, 26 "а"
Телефоннар: редакто
- 41-332, отделлар - 41-26
41-368. E-mail: sanacloh
mail.ru, сайт: sanacloh.n
instagram: @sanacloh

Бюджетная справка: № 94 (11550)

Кэрэмтүк: 1 бөл. динис

Ахсаана 750. Хайлзгь сьлангга: 10

Հայերը զգալի փոփոխություններ են փորձում անցկացնել իրենց կյանքում: Հայերը փոփոխություններ են անցկացնում իրենց կյանքում, ինչպես նաև իրենց հարաբերություններում հասարակության հետ:

Хайхыг бичээхээс бариулж графика: 16 ч 00 м. Бичээхээс бариулж: 16 ч 00 м. "Санга олох" редакцоннай-издательский холбооноо 26.11.2018 с. офсетта бичээхтэнээ. Типография аадырһа: 676570. Чураалчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Индекс: 54907. Хайхыг нэвчилжэ имитэ, олгууринһаа устга бэртисхээс тахсар.